

DEN FØRSTE
NORSKE
ASSURANCE
FORENING
1837 - 1937

10. FEBR.

1837 * 10 FEBRUAR * 1937

DEN FØRSTE NORSKE ASSURANCEFORENING

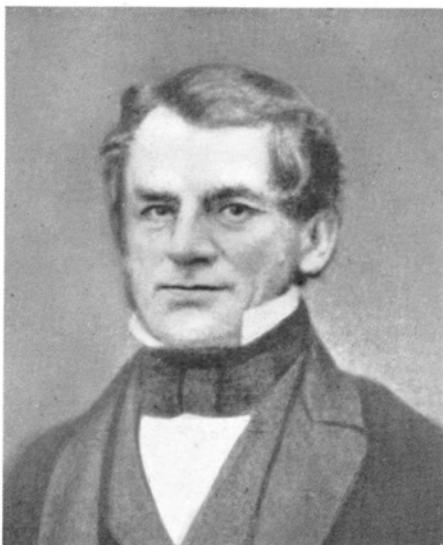
Denne forening, som i 1923 ved vennskapelig sammen-slutning gikk inn i Skibsassuranceforeningen VIDAR, ble stiftet 10. februar 1837 av redere i distriktet Langesundsfjorden.

Der har i de senere år forekommet utredninger om flere av de gjensidige foreninger: deres tilblivelse, virksomhetens betydning for andre institusjoner såsom Det norske Veritas etc.

Det er ikke hensikten her å gå i detalj for Den første norske Assuranceforening, da dette kan medføre unødige gjentagelser, omen-skjønt Første norske har sin betraktelige del av æren for visse for skibsfarten og den gjensidige assurance viktige tiltak.

Dog bør fremheves at d/herrer HANS E. MØLLER og J. C. AALL samt ALBERT M. RIDDERVOLD synes å ha vært særlige forgrunns-figurer under igangsettelsen av gjensidige kaskoassuranceforeninger på Norges øst- og sydkyst i begynnelsen av forrige århundre. Se

J . C . A A L L

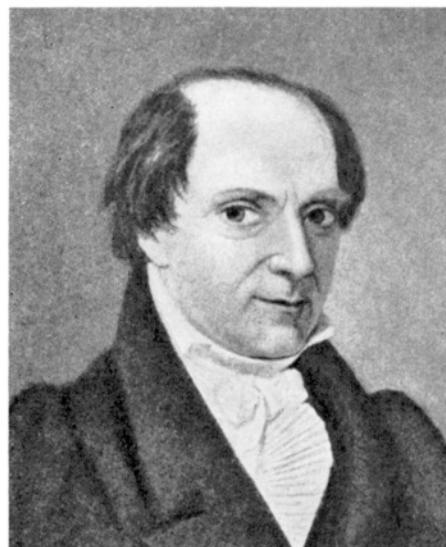
også herom: Direktør W. Klaveness, Sjøforsikringens Historie i Den norske Sjøfarts Historie III — 2net halvbind, side 80 — hvorav citeres:

„Med disse love prøvet man sig frem det første aar og overdrog saa den paakrævede revisjon til daværende auditør i Bergen, senere amtmand i Bratsberg, J. C. AALL, der gjennem aarrekker blev den selvkrevne raadgiver for de fleste av landets foreninger ved utarbeidelsen av love og ogsaa paa andre maater, saa hans navn er uløselig knyttet til de gjensidige foreningers i deres lykkelige utviklingsperiode. Hans teoretiske indsigt var det værdifulde supplement til svogerens, H. E. MØLLER's praktiske initiativ.

Da Første norske's arkiv er gått tabt, lar det sig neppe gjøre at paavise de enkelte trin i dens utvikling og kaar. Men da den, særlig i H. E. MØLLER's tid, var den ledende, hvis veier trolig fulgtes av landets andre foreninger, avspeiler disses love og liv også Første norske's historie i store trekk. Særlig har dispachør Andr. Jensen av skyldig ærbødighet overfor den

J A C O B   A A L L

ældre omtalt den ganske utførlig i sit skrift om Arendalsforeningen, og da denne siste kun er et knapt aar yngre, gir hans bok et meget fuldstændig billede av foreningernes virke fra deres første dag.“

Der vilde dog mangle noget ganske vesentlig i billedet, hvis man ikke også nevnte jernverkseier JACOB AALL.

Jeg finner å burde gjengi av dispachør Andr. Jensens førnevnte minneskrift i anledning Skibsassuranceforeningen i Arendal's 50-års dag 29. desember 1887:

„Som ovenfor omtalt var Jernværkseier JACOB AALL — denne mærkelige Mand der med sine øvrige fremragende Egenskaber ogsaa forbandt en sjeldan Fremsynthed, stærkt interesseret for Oprættelsen af Assuranceforeninger —, og det er vel neppe noget Tilfælde, at hans Udtalelser angaaende denne Gjenstand i „Før og Nu“ kom for Offentligheden, netop Aaret før Stiftelsen af Assuranceforeninger, baade i Langesundsfjorden og Arendal. Med de ledende Mænd

A L B . M . R I D D E R V O L D

i Skibsfartsanliggender for begge Steder stod Aall i nær Slægtskabs- og Venskabsforbindelse, ligesom en af hans Sønner, der ligeledes tidligere er omtalt, daværende Auditør Jørgen Aall stod i den næreste Forbindelse med den hele Assurancebevægelse og fik en stor Indflydelse paa at faa lede denne ind i det rette Spor —, Spørgsmaalet havde ogsaa været undergivet Diskussion i Pressen, og daværende Skibsfører Riddervold (død som Overtoldbetjent i Kristiania) havde leveret et utførligt, omhyggelig og særdeles velskrevet Indlæg i Sagen i „Den Konstitutionelle“.

Det antas, at man nu har oversikt over de krefter og de menn, som i sin tid satte norske gjensidige assuranseforeninger i gang, og da flere av disse var så nøie knyttet til FØRSTE NORSKE, blev det først og fremst dette forhold som bevirket foreningens innflytelse utad og da særlig til de assuranceforeninger som senere blev stiftet.

Ved Første norske's siste selvstendige regnskap 1922 utarbeidet foreningens direktør fra 1897 til 1918, JOHAN HOLLER, et „Tilbakeblikk“ over foreningens virksomhet; et tilbakeblikk som det kan ha sin interesse å gjengi her:

Den første norske Assuranceforening, som nu utsender sin sidste aarsberetning, blev i 1837 stiftet av redere i Langesundsfjorden til gjensidig assurance av skibe hjemmehørende i dette distrikt. Begrensningen har sin forklaring dels i de daværende kommunikationsforhold, og dels ogsaa i overdrevne forestillinger om den med en saadan sammenslutning forbundne risiko. Som en nødvendig forutsetning tænkte man sig en „broderskaps- og likhetsaand“ hos medlemmerne, som vilde bli vanskelig at opretholde, dersom foreningen fik større omraade. Men eftersom aarene gik uten merkeligheter, fordunstet denne fiktion. I 1846 blev omraadet utvidet til Tønsberg og da de derved vundne erfaringer opmuntret til at gaa videre, blev foreningen i 1848 aapnet for alle norske redere. Navnet som oprindelig var „Langesundsfjordens Skibsassuranceforening“, blev muligens først nu forandret. Da det gamle arkiv desværre er gaat tapt, kan det ikke sees fra hvilken dato det til eftertiden overleverte navn skriver sig.

Efter at skrankerne var nedlagt, fik foreningen efterhaanden et omfang, som ingen anden norsk skibsassuranceforening nogensinde har hat. I 1857, da den stod paa sit høieste, var der saaledes forsikret 1313 skibe indtegnet fra alle landets kystbyer like til Tromsø. Men nu blev der efter princippet „so ein Ding“, stiftet lignende foreninger nær sagt i alle kystdistrikter og i Porsgrund kom der desuten fra 1861 en forening nr. 2 „Det norske Lloyd“, stiftet av Første

norske's adm. direktør, som forlot den gamle forening for at overta den nye. Motiverne for dette skisma er uopklaret, men de kan ialfald ikke ha indeholdt noget reformativt, da de to foreningers fremgangsmaate i enhver henseende var den samme. Første norske's indtegning som i 1860 var 1215 skibe, blev ved denne anledning reducert til 904. Men den holdt sig endnu i en række av aar som landets største og i midten av syttiaarene var antallet igjen steget til ca. 1200.

Primus motor ved foreningens stiftelse antas at ha været den senere bekjendte assurancemand H. E. Møller, muligens opmuntret og bistaaat av svogerden amtmand Aall, dengang dispachør i Bergen og som vites med interesse at ha fulgt de i England oprettede assuranceforeningers virksomhet.

Det var sandsynligvis ogsaa efter engelsk mønster Første norske blev indrettet med beregning av faste præmier og utligning av aarsbalanceen over de indtegnede beløp regulert efter forsikringstid, skibets klasse etc. Denne upraktiske anvendelse av to tarifer blev bibrholt i de norske foreninger, indtil man i ottiaarene gik over til at utligne balanceen over de allerede beregnede præmier.

Skibenes klacificering synes at ha været den samme som den vi kjender fra Det norske Veritas. Sandsynligvis er der ogsaa i det punkt hentet veiledning fra England.

Da fortidens træseilere og nutidens dampskibe baade som værdier og risikoer er inkommensurable vil tallene fra hine tider ikke ha nogen umiddelbar interesse for vor tid, men til belysning av Første norske's fortid vil enkelte stikprøver tat fra den gamle statistik allikevel være paa sin plads.

Foreningen begyndte i 1837 med 66 skibe forsikret for spd. 228.950, 2 totalforlis og 2 havarier gav det aar 3,43% som gjennemsnitsbidrag. I 1839 var dette bidrag kun 1,06% paa 77 skibe med 1 forlis og 1 havari. Det laveste bidrag var i 1843 da ingen forlis og 5 havarier gav 0,5%. Efter utvidelsen i 1848 steg forsikringernes antal til 420. Med 9 forlis og 39 havarier viste det følgende aar gjennemsnitlig 2,49%. I 1857 da antallet som foran nævnt var 1313 var forsikringssummen spd. 6.141.062 og gjennemsnitsbidraget 3,02%. I 1860 var tallene henholdsvis 1215, spd. 5.950.700 og 4,43%. Indtil 1860 var bidraget kun to ganger over 4%, som regel var det omkring 3%. Foreningens maksimaler i disse aar kan desværre ikke sees, men den synes ialfald at være ledet med stor forsiktighet.

Efter 1860 viser bidragene i Første norske som i de andre foreninger en stigende tendens, tiltagende efterhaanden som træskibsfarten avtok. I sekstiaarene varierte det endnu mellem 3½% og 4½%, gjennemsnittet av disse aar 1861/70 viser 4,1%. I det følgende tiaar er det 5% og i aarene 81—90 steg det til 6¾%.

Denne stigning i de gjensidige foreningers utligninger har for en stor del sin grund i forandrede erstatningsregler. Tidligere hadde reglerne været strænge og de blev saa vidt det kan sees, ogsaa strængt overholdt. Men nu begyndte man mere og mere at gi efter for redernes krav paa lempeligere vilkaar, saavel i de fælles regler som i behandling av de specielle tilfælder med kompromisopgjør o. l. noget som selvfølgelig kom igjen i aarsbidragene.

Men stigningen hadde ogsaa sin grund i forhold av en mere indgripende betydning, forhold som danner et væsentlig træk i tidsbilledet, men som i dette kortfattede tilbakeblik kun kan berøres med nogen faa ord.

Den norske træskibsfart var i denne periode i sin avblomstring. I syttierne stod den tilsynelatende endnu i fuldt flor takket være de gode konjunkturer, men der var meget som tydet paa at de hvite seils tid snart var forbi. Det for assurandørerne mest skjæbnesvangre av disse tegn paa den forestaaende nedgang var det tiltagende indkjøp av gamle skibe til priser saa lave, at et ganske ordinært havari kunde sluke hele takstbeløpet. I løpet av ottiaarene undergik den norske seilflaate ved denne rekruttering en betydelig kvalitetsforringelse og det kunde ikke undgaaes, at dette fik følger i assuranceforeningernes regnskaper.

Første norske's seilskibsforsikringer avtok under disse forhold for hvert aar og i 1897 blev denne del av foreningen avsluttet.

Foreningens første direktion var Hans Cappelen og Chr. Myhre fra Skien og H. E. Møller, Porsgrund. Sistnævnte var den administrerende indtil han i 1861 overtok Det norske Lloyd.

Fra 1861 bestod direktionen av H. Houen og J. Schaanning, Skien og Møllers eftermand J. Aall Flood, som blev staaende i denne stilling indtil han døde i en høi alder, samme aar som seilavdelingen avsluttedes.

I 1885, da indtegningen paa dampskibe var 55 blev det besluttet at utligningen paa disse skulde ske efter en særskilt erstatningskonto tillagt pro rata andel i omkostninger og bidraget for disse skibe blev derved 2,3% mens seilskibenes var 6,24%. Man burde den gang tat skridtet fuldt og oprettet en selvstændig dampskibsavdeling med særskilt bestyrelse, men av forskjellige hensyn blev dette ikke iverksat. Først efter at seilavdelingen var nedlagt fik dampavdelingen sin egen bestyrelse. Avdelingens første direktion var: H. Nielsen, Nils P. Høyre og H. F. Schetelig. Foruten de nævnte

har følgende været medlemmer av direktionen: H. Skougaard, Nicolai Friis og Chr. Juell Sandberg.

I 1912 indvalgtes Chr. Monsen og 1913 Fred. Th. Bergh.

Foreningen hadde siden oprettelsen i 1837 hat sit kontor i Porsgrund men forholdene der med to konkurrerende foreninger paa samme sted var ikke heldige og det lykkedes derfor ikke at faa nogen større tilvækst. Indtegningerne som i 1898 var paa 259 skibe, kr. 4.568.000 var i 1905 steget til kr. 8.260.000 paa 353 skibe. Antallet holdt sig, i 1913 var dette endog steget til 492, men forsikringsbeløpet gik i de følgende aar ned til ca. 6 millioner og blev staaende paa dette. Tanken om flytning til et andet sted laa derfor nær og da adm. direktør i 1915 tilkjendegav at han ønsket at fratræde, besluttet direktionen at flytte kontoret til Kristiania, hvor man antok det til enhver tid vilde være lettere at faa stillingen besat med en dyktig mand. Flytningen fandt sted 1. februar 1916.

Direktionen som dengang bestod av H. Nielsen, Chr. Monsen og Fred. Th. Bergh, blev straks efter forøket med et fjerde medlem foruten den adm. og da samtidig direktionens formand H. Nielsen frablad sig gjenvælg blev de to nye medlemmer av foreningen Axel C. Eitzen og Halfdan Ditlev-Simonsen indvalgt i direktionen. I 1920 blev N. Røgenæs, Haugesund indvalgt i direktionen.

Alt tydet paa at Første norske ikke alene vilde holde sig oven vande men arbeide sig frem til en anselig position i sit nye domicil. Men for denne fremgang blev der sat et stop ved det overraskende forslag om tvangsforsikring.

Som bekjendt har den norske rederstand i de senere aar været paa det rene med, at en reduktion engang maatte foretas i foreningernes uforholdsmæssig store antal. Ved nævnte forslag kom der selvfølge-

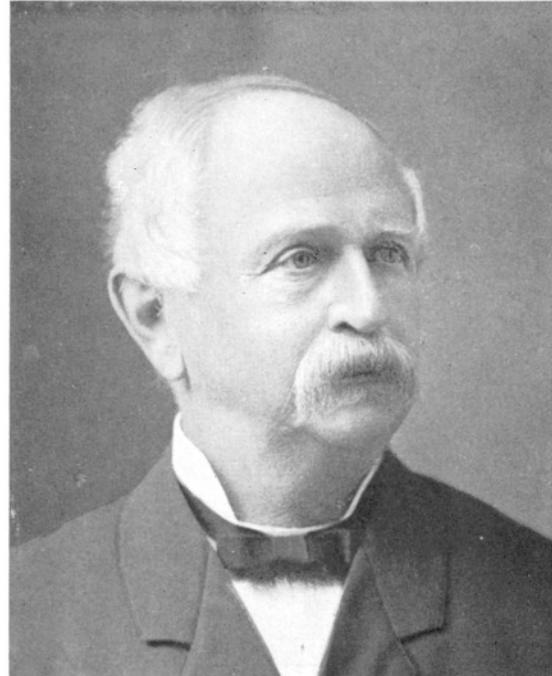
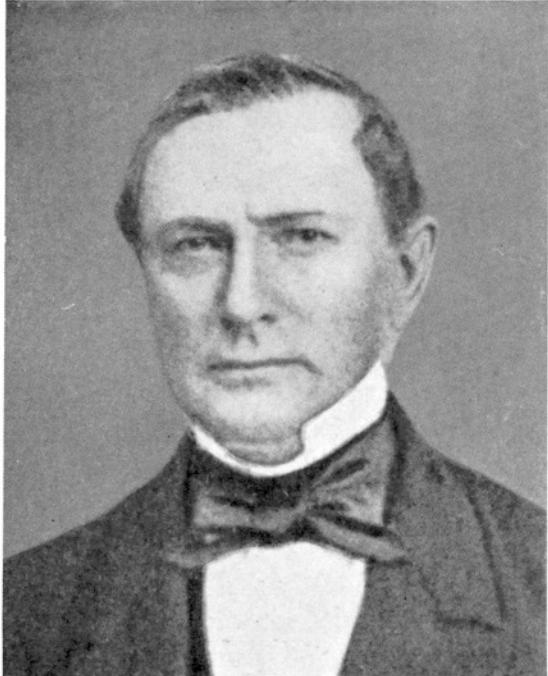

lig forøket aktualitet i denne tanke. Følgen var, at den av de gjensidige assuranceforeninger sammensatte komité ogsaa besluttet at ta sig av saken for derved at bidra sit til at gjøre tvangsprøjektet upaa-krævet. Spørsmålet om hvordan en sammenslutning burde ske, naar de gjensidige foreninger skulde bli tilstrækkelig konsolideret, blev saaledes optat til forhandling i nævnte komité.

For Den første norske Assuranceforenings vedkommende blev resultatet at direktionen foreslog en sammenslutning med Dampskibs-assuranceforeningen VIDAR fra 1. januar 1923, hvilket forslag er vedtatt av foreningens medlemmer med overveiende flertal.

Medlemmernes interesse er ved denne ordning utvilsomt under de forhaandenværende omstændigheter varetat paa bedste maate, men det er med vemoed de mænd, som i mange aar har staat foreningen nær og været med i dens ledelse ser det ærværdige gamle firma gaa over til det forbigangne. Av praktiske grunde tilkjendegives sammenslutningen kun i en paragraf i VIDAR's love.

D E N   F Ø R S T E   N O R S K E
A S S U R A N C E F O R E N I N G S

A D M .   D I R E K T Ø R E R :

H. E. MØLLER . . . 1837 - 1861

J. AALL FLOOD . . . 1861 - 1897

JOHAN HOLLER . . . 1897 - 1918

M. B. DANNEVIG . . 1918 - 1921

H. G. AASLESTAD . 1921 -

C H R . M O N S E N

I perioden 1918–1921 var M. B. Dannevig, født 1886, foreningens adm. direktør. Dannevig overtok i 1921 stillingen som adm. direktør i Bergens Dampskibs-Assuranceforening.

Ved sammenslutningen med SKIBSASSURANCEFORENINGEN VIDAR bestod Første norske's direksjon av: Formann: Konsul Chr. Monsen, Tønsberg, samt d/herrer skibsredere Fred. Th. Bergh, Porsgrund, Aksel C. Eitzen, Oslo, Halfdan Ditlev-Simonsen, Oslo og N. Røgenæs, Haugesund, og adm. direktør.

At Den første norske Assuranceforening er inngått i Skibsassuranceforeningen Vidar har ikke bevirket nogen nevneverdig forandring i foreningens ved sammenslutningen ikraftværende portefølje.

SKIBSASSURANCEFORENINGEN VIDAR, som på initiativ av direktør og dispachør O. Wikborg, blev oprettet 4. oktober 1894 og hvis virksomhet begynte 1. januar 1895 er nærmere omtalt i VIDAR's 25-års jubileumsskrift, utarbeidet av direktør Thorolf Wikborg i 1919.

O. WIKBORG

Det kan her nevnes, at direktør O. Wikborg fungerte til 1917, da hans sønn Thorolf Wikborg blev ansatt i stillingen.

Direktør O. WIKBORG's innsats i gjensidig assuranse er ennu i så friskt minne hos alle som har tilknytning til denne forsikringsform, at jeg ikke behøver komme nærmere inn på det.

O. WIKBORG, som er født i 1854, gikk tidlig tilsjøs og i 1879 finner vi ham som skibsfører fra Arendal.

I 1887 sluttet Wikborg sjøen, opholdt sig en tid i Arendal og tok dispachøreksamen i 1893.

Han deltok også i startning av et lokalt dampskibsselskap, som fremdeles er i virksomhet. Dessuten var han assistent for Det norske Veritas.

Direktør O. Wikborg har forøvrig hele sitt liv arbeidet med skibsfartssaker og på mange områder vært en foregangsmann med åpent øie for reformer og med evne og kraft til å gjennemføre dem.

I Det norske Veritas har han nedlagt betydelig arbeide i klassifikasjonsspørsmål, og som en av kaskoassurandørenes representanter i

planrevisjonskomitéen av 1907 har han ved sin dyktighet på dette område gjort sig særlig fortjent.

Direktør Wikborg fant dog snart at hans evner og arbeidskraft ikke fikk sin fulle utfoldelse i den gjensidige forsikringsvirksomhet. I 1911 opprettet han Wikborgs Assuranceselskap, hvilket selskap han etterhvert har oparbeidet. Han hadde tidligere etablert Wikborgs maritime Bureau.

Ved Første norske's sammenslutning med Vidar i 1922 innvalgtes i Vidar's direksjon skibsreder HALFDAN DITLEV-SIMONSEN, Oslo.

Vidar's direksjon bestod på daværende tidspunkt av: Formann: Einar Bruusgaard, Drammen, viceformann: A. F. Klaveness samt W. Wilhelmsen og Ivar An. Christensen, samtlige fra Oslo. Første norske's adm. direktør H. G. Aaslestad blev samtidig ansatt som souschef i Vidar.

Da foreningens adm. direktør Thorolf Wikborg etterhvert spesialiserte seg i havarisaker — herunder også for A/S Wikborgs Assurance-selskap — søkte han om avlastning i Vidar — og i 1929 i forbindelse med flytningen av kontorene til Oslo, overgikk direktør Thorolf Wikborg helt til foreningens havariavdeling.

Herr Wikborg har vært medlem av Reder forbundets Assuranceutvalg fra 1924 og er for tiden medlem av styret for DEN NORSKE KRIGSFORSIKRING FOR SKIB — GJENSIDIG FORENING. Han var medlem av revisjonskomiteen for Norsk Sjøforsikringsplan 1927—1930 og er medlem av Det norske Veritas' faste komité.

I 1929 blev H. G. Aaslestad ansatt som adm. direktør i Vidar. Han har dessuten fungert som bestyrer av Redernes Havaristatistikkontor fra denne institusjons opprettelse og er for tiden formann i Gjensidige Dampsiksassuranceforeningers Komité.

I V A R A N . C H R I S T E N S E N

Av Skibsassuranceforeningen Vidar's direktører har konsul EINAR BRUUSGAARD vært tilknyttet direksjonen siden 1908, herav som formann fra 1911.

Skibsreder A. F. Klaveness har vært tilknyttet direksjonen siden 1904, kaptein W. Wilhelmsen siden 1915 og skibsreder Halfdan Ditlev-Simonsen siden 1922 og direktør Thorolf Wikborg fra 1918.

I 1936 blev skibsreder S. Holter-Sørensen innvalgt i direksjonen.

Generalkonsul Ivar An. Christensen var medlem av direksjonen fra 1917 til sin død i 1934.

Suppleantene til direksjonen er:

Skibsrederne Karl Bruusgaard, Drammen, Helmer Staubo, Oslo, Tor Klaveness, Oslo, Olaf Ditlev-Simonsen jr., Oslo, Ole Bergesen, Stavanger.

Idet Vidar's direksjon erindrer Den første norske Assuranceforening's 100 års jubileum 10. februar 1937, mener man at det kan være skjellig grunn til også å ofre d/herrer stifteres betraktninger endel opmerksomhet.

Man vil straks konstatere, at deres hensikt med oprettelse av de gjensidige foreninger først og fremst var at de resp. inntegnere skulde støtte hinannen. Men likeså viktig syntes man det å være, at foreningene ikke måtte gjøres større — ved utvidelse av distrikten — enn man til enhver tid kunde utøve den nødvendige gjensidige kontroll. Bemerkelsesverdig er i så henseende hvad der anføres i Den norske Sjøfarts Historie, avsnittet: Sjøforsikringens Historie ved direktør W. Klaveness, side 82, og hvorav fremgår, at Arendalsforeningen holdt konsekvent på Jacob Aall's tanke at foreningene bør være «oversiktlig» og «gjennemsiktige» for at ethvert medlem effektivt skulde bli samtidig forsikrer og forsikret.

Dispachør Andr. Jensen er i før omtalte minneskrift også inne på disse betraktninger og han uttaler på side 20—21:

«Aarsagen til en saa snæver Begrænsning er let at forstaa. I Behandlingen af Havarier havde der desværre indsneget sig altfor mange Mislygheder, og man var selvfølgelig bange for, at man i et større Distrikt ikke skulle kunne føre den nødvendige Kontrol.

Man faar et ganske eiendommeligt Syn paa, hvorledes Forholdene var her i Begyndelsen af Aarhundredet, naar man hører Jacob Aall beklage sig over, «at han ikke har kunnet forklare sig det mistænkelige Spil med Havariregninger, endog i Mænds Hænder, som vare ellers bekjendte for deres Redelighed. Oprettelse af Assuranceforeninger bidrog imidlertid mægtigt til at hæve disse Mislygheter.»

Efter hvert overvant man dog betenkelsene ved utvidelse og samarbeide med andre gjensidige foreninger, og det sees at J. C. Aall forsvarte utvidelsene ut fra et i forsikringsteknisk henseende uangripelig resonnement om betydningen av fordeling på mange risikoer. Også H. E. Møller sees å ha hatt en sterk ekspansjonstrang.

Den første norske Assuranceforening danner i forbindelse med Skibsassuranceforeningen Vidar et meget sterkt bindeledd mellom fortid og nutid, og VIDAR anser det både som en ære og et privilegium å fortsette den gjensidige assuranseforenings utvikling.

Under arbeidet med gjensidig kaskoassurans har det vist sig at det nuværende system er meget elastisk. De gjensidige foreninger har fulgt rederibedriften og tillempet sine betingelser, så disse til enhver tid har vært anvendelige. Dette har man ofte hatt anledning til å konstatere i etterkrigsperioden, hvor så mange nye og utenkte problemer oppstod.

Det bør i denne forbindelse nevnes at bestanden i den senere tid er undergått en fullstendig forandring: Fra tramp- til linjerederi og fra damp til motor. Dessuten bør erindres den store tankskibsflåte Norge nu har og som etter undersøkelse for tiden utgjør over 35% av all norsk kaskotonnasje.

Oslo i januar 1937

H. G. AASLESTAD

SKIBSASSURANCEFORENINGEN VIDAR'S DIREKSJON
HØSTEN 1936.

Stående:

SKIBSREDER S. HOLTER-SØRENSEN

DIREKTØR THOROLF WIKBORG

Sittende:

KONSUL EINAR BRUUSGAARD
Formann.

KAPTEIN W. WILHELMSEN

SKIBSREDER A. F. KLAVENESS
Viceformann.

SKIBSREDER HALFDAN DITLEV-SIMONSEN

H. G. AASLESTAD
adm. dir.

